

послух, смирення і таке інше. І ти не очікуєш, що під цією вівіскою якісь погані люди просто маніпулюватимуть тобою, твоєю свідомістю, твоєю вірою».

«Студент має пам'ятати, що кожна хвилина, проведена ним у семінарії, кожне виконане завдання і прослухана лекція наближають його до бажаної мети: служіння Богу і людям», — йдеться у відео Одеської духовної семінарії, що підконтрольна Українській православній церкві Московського патріархату. Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=1IHWT4dTps>

Допитливий за своєю природою Віталій шукав однодумців серед монахів і священників. І питав не про політику, а про духовне, про досвід спілкування з Богом: «Коли я казав, чи ви відчуваєте Бога, чи ви чули його колись, чи ви спілкувалися з ним, вони навіть не розуміли, про що я. А потім запитую: “А яка ваша улюблена книга з Біблії?”. Біблія — це ж збірник книг. Вони на мене великими круглими очима дивилися. Як казав один єпископ, “мне не нужни умніє, мне нужни послушніє”».

Читайте також: **Онуфрій без паспорта: що буде далі з упц (мп)**

Озираючись назад, Віталій каже, що формувати проросійські погляди йому починали з уроків історії: «Нам розповідали так, що історія нашої церкви неодмінно пов'язана з Москвою. Проміжку між хрещенням Київської Русі й анексією Київської митрополії наче не було. У них така історія: хрестилися, тут прийшли монголи, знищили Київ і Київську Русь. Усі переселилися мирно на північ, і там уже Москва з'являється. І все, ми дружно живемо тут із Москвою».

Попри це, для Віталія церква була і залишилась ідеалом, де восхваляють чесноти і забувають про все мирське, матеріальне. Після 20 років його богослужіння в маленькому селі на Чернігівщині на куполах двохсотрічного дерев'яного храму так і не заблищало золото. Хоча могло заблищати.

Віталій із сумом називає великі храми в селах валізами без ручки, бо парафіяльному священнику доводиться самотужки і проводку міняти, і ікони писати, і дах ремонтувати. Фото авторки

Священник не отримує зарплати, і в семінарії не вчать, як вижити в парафії. Заробити служінням у храмі вдосталь, щоб утримувати себе і родину, можна лише завдяки вмінню слухати й бездумно виконувати вказівки згори. І для цього не потрібно виявляти ініціативу.

«Раз на якийсь період приходить у церкву якась людина (яку ти можеш знати, а можеш і не знати) й кидає куди треба певну суму грошей, — розповідає отець Віталій. — І священнику трошки легше стає жити від цього. Регулярно кидає... А ви думаєте, що тут по селах священники живуть за рахунок отієї бабусі, яка свічку купить? Серйозно?».

Фіксованих сум немає: скільки «підкинуть», безпосередньо залежить від того, наскільки віддано священник готовий приносити прихожанам те, що йому скаже керівництво. За сліпе транслювання наративів про «трієдіную Русь» благочинний, який керує районом, може отримувати до 500 доларів. Легкі гроші, якщо порівняти з аналогічною сумою, заробленою щоденною працею в хліві й на городі (а для священника із села це чи не єдиний варіант).

Значно більше фінансових проблем служителів храму може вирішити під час виборів, підтримуючи проросійських кандидатів. Віталій згадує, що чимало його колег у Московському патріархаті йшло цим шляхом.

І розповідає, як до нього приїжджали депутати з проханням підтримати Віктора

||

Януковича і Партію регіонів: «От чого в нас така церква облуплена? Бо я відмовився від усякої політики, знав, що за все це доведеться розплачуватися. Мені пропонували і чаші золоті, і облачення нові, і куполи, і все, що хочете. А я кажу: «Ні, вибачте, я за Ісуса Христа голосую». Вони на мене як на дебіла дивилися».

Читайте також: **Епіфаній звернувся до братії Лаври: Всі, хто відкине ярмо москви, служитиме далі (ВІДЕО)**

Народний депутат України від партії «Опозиційний блок» Вадим Новінський і предстоятель Української православної церкви Московського патріархату Онуфрій зустрілися в Росії з патріархом РПЦ Кирилом (Гундяєвим). Фото: фейсбук-сторінка Вадима Новінського

Як священнослужителі використовують політику для просування інтересів Московського патріархату, багато років на власні очі бачив отець Теодор Оробець. Нині він секретар Одеської єпархії Православної церкви України. Але, будучи священником, паралельно багато років працював у департаменті культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини в Одеській облдержадміністрації.

Отець Теодор показує пошкодження внаслідок російського ракетного обстрілу на стелі в храмі, де він служить. Фото авторки

Отець Теодор розповідає, як саме політика допомогла створити умови, щоб місцеві священники Московського патріархату стали заручниками своїх храмів. Згадує, як після Помаранчевої революції вперше побачив страх в очах керівництва Одеської єпархії УПЦ МП: «Вони боялися, що Майдан — це якісь голововерізи, які будуть їх розпинати. І вони тоді згуртувалися й почали нагинати священників, щоб ті робили фіктивні документи, зокрема протоколи, і передавали храми у власність єпархії».

Власником храму зазвичай є громада, тому після зміни юрисдикції майно переходить разом із нею. Але в Одеській області кожен другий храм зараз належить не громаді, а єпархії. Тому вийти з-під крила Московського патріархату і для священника, і для прихожан автоматично означає залишитися без церкви.

Схема формувалася через міську та обласну ради, куди під різними партійними прапорами заходили й самі священники. Так рік за роком ради голосували за передачу храмів Московському патріархату.

І навіть коли держава стала обмежувати діяльність УПЦ МП і виникли проблеми з реєстрами, частину майна почали переписувати на фізичних осіб. Наприклад, у Біляївській громаді шість ділянок під храмом передали одній людині — Олексю Михайловичу Саввіну. Це світське ім'я митрополита Агафангела, одного з найвпливовіших і водночас найбільш проросійських ієрархів УПЦ МП.

Хто такий Олексій Саввін

Олексій Михайлович Саввін народився 2 вересня 1938 року в селі Бурдіно Липецької області на території Росії. З 1975 року він архієрей Української православної церкви Московського патріархату, митрополит Одеський та Ізмаїльський, з 1992-го постійний член синоду УПЦ МП. Народний депутат України 1-го скликання. З 2006-го депутат Одеської обласної ради від Партії регіонів. Третій за старшинством у єпископаті УПЦ МП, вважається лідером її

«проросійського крила».

У 2025-му з моменту вступу Агафангела на посаду митрополита Одеського виповнилося 50 років. Привітати його прийшло зо дві сотні священників. Отець Теодор не здивований, чому на Одещині так мало переходів до Української православної церкви. За його словами, поки Агафангел керуватиме в області, священники, яких він рукопоکлав, будуть вірними йому.

«Більшість із них йому вдячні. Той потрапив у маленьке село, у маленький приход, і йому владика дав потім більший. Тому допоміг дитину на навчання влаштувати, домовившись, наприклад, із директором юридичної академії. У них там близькі стосунки з ректором були, ми всі це знаємо. А ще якимось чином приміщення гуртожитку стало церковним, і зараз увесь гуртожиток заселений сім'ями священників, які служать в Одесі й Одеському районі», — каже отець Теодор.

Ті ж, хто служать у храмі, який належить громаді, і кому Агафангел не встиг прислужитися, час від часу приходять до отця Теодора й цікавляться нюансами переходу до Української православної церкви.

«Питає мене один священник, чи можна перейти і так далі. А я знав, що він із кількома священниками служать у храмі й веде агресивну антиукраїнську риторику. І відповідаю йому: “Отець Василь, про що ви будете з людьми говорити? Ви ж їм інше розповідаєте двадцять років поспіль”. Він на голову вищий від мене й так згори подивився і каже: “Віжу, ви же умний человек. Полтора-два місяця — і люди будуть думать как нада”».

Читайте також: **Як агенти московської церкви шантажують Верховну Раду України**

Дуже страшно

Зараз в Одеській області є понад 400 громад УПЦ Московського патріархату. Попри війну і державний тиск, від моменту отримання Томосу у 2019 році лише п'ять громад перейшло до Української православної церкви. Свято-Успенська церква Захарівської громади одна з них.

Але не всі згодилися перейти до української церкви. Двадцять років поспіль у тутешньому храмі служив Іоанн Гуменяк. Родом з Івано-Франківщини, україномовний. Він уже другий рік править службу в гаражі біля свого будинку й залишається в УПЦ МП. Сюди до нього ходять 12 прихожан, які не захотіли голосувати за те, щоб Свято-Успенська церква вийшла з-під крила Московського патріархату.

Настоятель Свято-Успенської церкви Іоанн Гуменяк відповідає на запитання громади під час зборів у Захарівці про перехід до Православної церкви України, 14 березня 2024 року

Залишити храм, який будувався при ньому, для священника було непросто. Але в українську церкву він усе одно не йде.

Отець Теодор згадує, як у березні 2024 року він зайшов до храму, який щойно офіційно став частиною Православної церкви України. Стіни прикрашали ікони Матрони Московської, а на хорах лежали молитви за Україну, де йшлося про «братовбивчу війну».

«Я питаю Іоанна: “Отче, чого ви не переходите?” — згадує Теодор. — А він мені: “Бо якщо прийдуть росіяни, то вас відпустять, а мене як зрадника зразу розстріляють”».

За словами отця Теодора, різниця між українською та російською церквами починається з того, як вони говорять із людьми. «У нас проповідь про любов, а не про страх: треба каятися в гріхах, бути кращими, любити Бога і ближнього, бо Бог судитиме нас по любові до нього і до ближнього. І порівняйте московський варіант: відспіваш в українській церкві — буде невідспіваний, будеш проклятий ти і твій рід до сьомого коліна. І тоді ці слова про “проклятий рід до сьомого коліна” вже не здаються просто страшилками. Вони працюють».

Чимало священників Московського патріархату хоче, але не може перейти до Української православної церкви. Вони залежні: хтось проколовся в особистому житті, хтось засвітився у фінансових махінаціях. І цим зручно шантажувати.

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Тому якщо на єпархіяльних зборах кажуть: «Це громадянська війна. Це наші військові винуваті, вони туди пішли», то саме цю ідею треба нести в маси. З невеличкою варіацією.

«Два наративи просувалися, — згадує отець Віталій. — Якщо ти бачив, що людина приходила більш патріотично налаштована, то повинен казати: “Так, ми українська церква, ми навіть не поминаємо патріарха” і все в такому дусі. Особливо якщо вона ще й копійчку може дати, то тут піп узагалі що завгодно зробить, хоч стриптиз станцює. Якщо ж ти бачив, що людина налаштована більш проросійськи, тоді ти кажеш: “Нет, ми вот с патріархом Кірілом вместе, заодно”. Тому що вони хотіли це слухати».

Вихований у російськомовній родині на Харківщині біля самісінського кордону з Росією, Віталій не вважав себе великим патріотом. «Ще до АТО я намагався тримати між усім цим нейтралітет, не вв'язуватися в політику взагалі. Тут, на периферії, це можливо. Ти можеш заодно і людей у вірі виховувати, не в політиці».

Але навіть сюди на богослужіння час від часу приходили люди, які уважно слухали, що священник каже, що проповідує, а потім доносили духовному керівництву. Якщо говориш врозріз із «рекомендаціями», кара за непослух прийде дуже швидко. Для цього потрібно лише взяти канонічні правила, які не змінювалися багато сотень років, і знайти мінімальну невідповідність із тим, як поводить ся священник зараз або як він служив колись.

«От тебе рукополагали не в тому віці: треба з тридцяти років, а ти був рукоположений в двадцять. Все, ти вже священником не можеш бути! Ходи сюди. І таких правил ціла купа», — додає отець Віталій.

Що далі від метрополії, то більше свободи, каже отець Віталій. І хоча він жив у крихітному селі за 60 кілометрів від обласного центру, чутки про те, що почав вести служіння українською мовою, дуже швидко дійшли до Чернігова. Адже в Московському патріархаті можна було вести службу тільки церковнослов'янською. Священники, які починають проповідувати українською мовою, потрапляють до списку неблагонадійних. А це був 2014 рік.

Отець Віталій згадує, як у його присутності єпископи на зборах казали: «Всьо ми знаєм, хто служить на українском язике. І хто не поминає святейшого... Ми всьо про вас знаєм». Ну й сусідні попи: все, ти їм не друг. «Він не так служить», «він не тієї віри», «він не такий».

За образами йдуть дії. «Неслухняного» священника можуть перевести в іншу парафію, подалі від дому, у крихітне село, куди депутати не приїдуть і не пропонуватимуть гроші за підтримку на виборах. А за українську мову на Одещині священника можуть переселити туди, де переважають російськомовні або румунськомовні.

Читайте також: **"Проукраїнське крило братії Києво-Печерської лаври існувало протягом 30 років"**

«Це вже єресь»

Російська пропаганда почала тригерити отця Віталія з 2014 року, коли він зрозумів, що «України немає» — це не просто думка єпископа, сказана за обідом після зборів у своїй єпархії, а початок конкретних дій.

«Поки це були просто слова, вони не були якимось таким страшним тригером. Тим більше ви ж не забувайте, що я харківський хлопчик і в більшості з нас не було такого радикального патріотизму. Ми до цього дуже спокійно ставилися. А от коли побачили вже певні дії, анексію Криму й Донбасу, то все склалося до купи. І стало зрозуміло, для чого ми все це говорили. Це все готувалося заздалегідь», — каже отець.

У 2015 році під час виступу президента Петра Порошенка Онуфрій не встав разом з усіма, коли згадували українських військових. Фото: lb.ua

Коли в серпні 2014 року предстоятелем УПЦ МП призначили Онуфрія, проросійська риторика набула небачених обертів, а колись звичні розмови про автокефалію стали табу. Отець Віталій відчув це й на зборах у рідній Чернігівській єпархії.

«Коли прийшов Онуфрій, я зрозумів: кінець святим і православ'ю. Я знав його настрої, він чистий сектант. Ми кажемо в молитві: “Вірую в єдину святу вселенську і апостольську церкву”. Вселенська церква — це та, яка включає в себе всіх. Як Господь

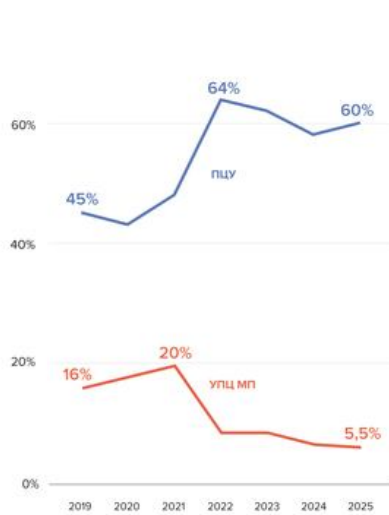
каже: "Прийдіть до мене всі, і того, хто приходить до мене, я не вижену геть".

А тут ні. Тут тільки "ми", тільки отак, тільки по-нашому, по-іншому не можна. Коли казали, що треба з Київського патріархату перехресчувати на Московський, я кажу: "А правило назвіть". — "Блаженніший Онуфрій сказав". Я кажу: "Блаженніший Онуфрій — це не правило. Ми католиків приймаємо без перехресчування. Ми визнаємо навіть хрещення, якщо ви православна і самостійно похрестили дитину, якщо знаєте, як це робити. А ви кажете тут перехресчувати. Ви що, збожеволіли?! Ви ж знущаетесь над таїнством хрещення, тобто ви плюєте на Христа"».

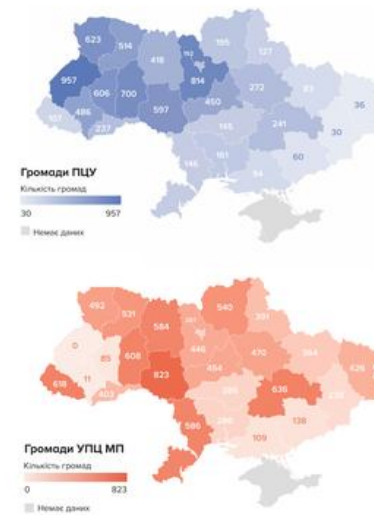
Щоб не слухати фальшиві конструкти без історичного та раціонального підґрунтя, священник перестав їздити на збори в єпархію. Але все ще мав надію, що УПЦ Московського патріархату зміниться в кращий бік. Як віруюча людина він сподівався на диво.

«Як жінка, яку б'є чоловік постійно, а вона втішає себе й каже: "Та він зміниться, ну він же був хорошим", так і людина, яка колись прийшла до церкви в Московський патріархат, думає приблизно те саме».

Скільки українців зараховує себе до ПЦУ і скільки до УПЦ МП з моменту надання Томосу

Яку юрисдикцію мають православні церкви в Україні у 2025 році

Дані: Державне службів Релігій в Україні та в Україні за свободу совісті, соціологічне опитування Київського міжнародного інституту соціології та Центру Релігій за 2019-2025 роки.

TEXTY.ORG.UA

П'ятнадцять років отець Віталій прослужив у Московському патріархаті священником. До цього був просто парафіянином. Він замислився: а що хорошого він бачив від керівництва, від цієї структури? І йому нічого було згадати. Абсолютно нічого.

«Хотілося, щоб на мене дивилися хоча б як на людину. А не як на потенційний кошіль із грошима, який повинен віддати податок на єпархію, позолотити ручку архієрею, секретарю. Якщо хочеш якусь нагороду, заплати за це. Якщо хочеш краще місце, долари шукай. Бажано мішки з доларами».

Отець Віталій не людина системи і завжди розглядав церкву як вселенську. Поділ на юрисдикції — це людська, а головне — це Господь Бог. Власне, він прийшов у церкву, щоб служити Господу Ісусу Христу і народу Божому. Тому народу, за якого Господь віддав своє життя.

Сумніви терзали отця Віталія чотири роки. Аж поки він не почав дивитися трансляцію об'єднавчого собору, на якому була утворена Православна церква України. Читаючи ці новини, священник плакав і казав матушці, своїй дружині: «Чого я не там? Що я тут забув?». Зайшов у Фейсбук і почав шукати там людей із ПЦУ. Переписка з новими знайомими перейшла в зустріч, а розмова за кавою розвіяла сформоване на єпархіальних зборах уявлення про те, що українські священники — це «чорти з рогами».

«Я спочатку з капеланом Максимом познайомився, стали спілкуватися. Він фаховий історик, плюс іще й теологію непогано знає. У нас багато дуже тем спільних з'явилося. Потім я ще одного священника зустрів. Утрюх зустрілися. Все чудово. Потім ми в церкву пішли. Та сама церква, що й у нас, все те саме абсолютно. Все нормально, все красиво. Ну так у чому проблема?».

Читайте також: **Клоуни з УПЦ МП поскаржилися в поліцію на коміків "Кварталу 95"**

«Втікачество»

На священників не вплинув закон, який визнав храми Московського патріархату частиною російської церкви і дав дев'ять місяців на добровільний перехід до Православної церкви України. Адаже законом не передбачені санкції. Натомість проблеми гарантовані, якщо розірвати старі (хоч і токсичні) стосунки.

Отець Теодор, про якого ми говорили вище, пробує загітувати знайомих священників з Одещини перейти до ПЦУ. Якоюсь зустрівся на розмову з отцем Василем, україномовним, родом із Тернопільщини. Син Василя займається похоронним бізнесом, монополіст у своєму районі. А це три десятки сіл, де служать 17 священників, усі Московського патріархату.

«Василь мені ставить просте запитання: “Скільки трун я продам за місяць, коли перейду до ПЦУ?”. Московські священники в нього не візьмуть жодної труни. Ба більше, вони своїм прихожанам казатимуть: “Хто в отця Василя візьме труну, той буде проклятий і я того не відспіваю”. “Ви мене запрошуєте на голод”. І він каже правду», — розповідає отець Теодор.

Саме в Одесі в радянські часи була єдина духовна семінарія в Україні. Тут навчалася більшість священників, які зараз служать на території Одеської області. Значна частина з них — вихідці з Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей. За час навчання вони подружилися, згодом покумалися й стали однією великою родиною. А перехід до Православної церкви України означає вихід із цієї родини. І за таке не пробачають.

Отець Теодор згадує розмову зі ще одним священником, який каже: «Я готовий із селом перейти, але мій син служить в Одесі. Якщо я заявлю, що переходжу до ПЦУ, його навіть не завтра, а вже сьогодні ввечері виженуть із храму».

Священники розуміють, що митрополит і патріарх — це не Бог. І церкви на місцях — це всього лише якась юрисдикція, організація. І це не зрада перейти з однієї церкви в іншу.

«Але якщо ви хочете серйозну організацію, щоб там усі слухали й обожнювали керівника, введіть компонент сакрального, — пояснює отець Віталій. — Скажіть: “Бог на вас дивиться”. Не дай Бог тобі перейти до конкурентів чи до іншої організації. Все. Ти зрадник. І саме небо буде незадоволене цим, а в пеклі чорти радітимуть із цього».

У нас є ілюзія ідеальної церкви. І в нас є реальність. Відстань між ними дуже велика. Ми розумом це розуміємо. Але звичка і сакралізація не дають багатьом сказати своє “ні”. І коли ти починаєш з такими людьми діалог, особливо в агресивній формі, доводячи чи спростовуючи щось, ти вже стаєш тригером, ворогом, бо зазіхаєш на святе».

Отець Теодор згадує: за останні 25 років священники наважувалися на вихід із Московського патріархату переважно не за покликом серця, а через обставини, не дуже пов’язані з релігією.

Наприклад, коли московський владика знімає священника з парафії, то єдиний вихід для нього, щоб зберегти за собою місце, — перейти до української церкви. Так сталося в селі Новоукраїнка, де українськомовна громада багато років поспіль вмовляла настоятеля Віталія Сеника про перехід. Але отець переконував старосту і всіх інших, що спасіння тільки в Московському патріархаті.

«Лише коли в нього почався конфлікт із благочинним, який домігся від владики, щоб Віталія зняли з парафії в Новоукраїнці, він швидко передумав, — каже отець Теодор. — Ми його, звісно, прийняли. Але це був не так перехід, як втеча від реалій».

Інший класичний приклад «добровільно-примусового» переходу — це коли священнику раптово призначають помічників, із якими доводиться ділити зарплату.

Отець Теодор пояснює, що церква в селі на свічках, панихидах і похоронах за місяць може заробити 20 тисяч. Із них половина йде священнику на зарплату: «От є різниця, чи священник бере десять тисяч, чи десять тисяч ділиться на трьох? І водночас навіщо в селі, де цей священник двадцять років сам справлявся, три священники? Це робиться для того, щоб його звідти вижити».

Цей чинник підштовхує прийняти рішення, до якого священник уже був морально готовий. Бо якщо він переходить до Православної церкви України, то його помічники з Московського патріархату будуть змушені піти геть.

Але іноді вибір більше не належить тобі.

Останньою краплею для отця Віталія стала російська окупація.

Отець Віталій на дзвіниці храму в селі Дягова. Фото авторки

Священник піднімається дерев’яними сходами на високу дзвіницю і милується краєвидом. Церква стоїть у самісінькому центрі села Дягова. Саме тут кілька століть поспіль був майдан, на якому мешканці приймали усі важливі рішення. Неподалік тече річка, біля якої колись стояла інша дерев’яна церква. Через паводок її змило водою.

Отець Віталій згадує перші дні війни: «В єпархію не додзвонишся, не допишешся, там узагалі всім було байдуже до тебе, чи ти живий, чи не живий... Перехід до Православної церкви України я обговорював із громадою під звуки вибухів російських

ракет».

Любов Величко, Альона Маліченко, опубліковано у виданні Texty.org.ua

В тему:

- Гундяєв снарядами вибиває своє мп з України
- Росія проти українців здійснює геноцид. Докази й аргументи
- «Православный коммунизм» в фашисткой России: кто стоит за спиной Путина
- Як російські попи разом із силовиками насильно депортують українців до росії що має ознаки геноциду
- Митрополит Олександр Драбинко: "Доки не позбудемося москальщини, не буде нічого людського"
- Чи існує змова між ОП та Новинським про захист московської церкви в Україні?
- Священники ПЦУ у заручниках окупантів
- Як бреше російська православна церква
- Злочинці в рясах з Московського патріархату: чи вб'є це УПЦ (МП)?
- Церковь врага: как УПЦ МП влияет на украинцев
- Що не так з росією?
- Несостоявшееся государство путина
- Кривавий московський звір: «Сам Сатана живе в моїй сраці»
- Спроби «відбілити звичайного росіянина» буде мати наслідком лише наступні війни
- Археология войны. Что останется после вторжения России в Украину?

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) и [Twitter](#)

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту [argumentua.com](#) та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com